

oen Grad factist urigtigt og bevist urigtigt, at den ærede Rigsdagsmand ganske vist ikke kunde gjøre bedre end reent forlade denne Sætning og forsøge sin Lykke paa noget Andet, som hidtil ikke var kommet frem fra hans Side. — Naar det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgkreds (S. A. Hansen) har talt om — og jeg troer, det er udtalt endnu stærkere af andre Rigsdagsmænd, der efter ham have havt Ordet — at den Regjering, hvortil jeg havde den Ære at høre, var bleven forfrækket over denne Godseieradresse, at det skulde være et Bevis paa Svagbed fra Regjeringens Side, at den var bleven bange for disse mange Godseiere, og naar man har villet drage en Sammenligning med andre Adresser, skal jeg bemærke, at man er paa en aldeles gal Vej. Der var ikke Tale om Forfrækkelse fra Regjeringens Side for Godseierne, men der var Tale om, at Regjeringen fornuftigvis i det hele Skridt, der skete, maatte see, at Sagen ikke forholdt sig saaledes, som man havde haabet i Rigsdagen, dengang man tog sin Beslutning. Det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgkreds kan læse disse Tidender igjennem saa mange Gange, han vil, saa kommer han dog ikke bort derafra. Det vilde være trivielt at oplæse de mange Steder, der støtte mine Ord; men det behøves heller slet ikke, thi Enhver, der vil paatage sig den Alletidighed at læse Forhandlingerne igjennem, vil see, at enten det stod i Beslutningen eller ikke, var det dog forudsat ved disse Beslutninger, at Resultatet vilde blive, at Godseierne udenfor i det Hele vilde slutte sig til det Arrangement, som var vedtaget i Rigsdagen; dersom dette skulde vise sig ikke at blive Tilfældet, vilde man hverken fra den ene eller den anden Side ansee sig for bunden. Det kan den ærede Rigsdagsmand faae saa mange Citater for, han vil. Jeg har oplæst et Citat af Monrad, der jo netop af den ærede Rigsdagsmand blev fremhævet som den, der fortrinsvis med Styrke havde fulgt denne Sag saaledes, at hans Stemme vel i denne Henseende maa have Betydning, og han udtaler saa bestemt og tydeligt, at der ikke kan være mindste Tvivl derom, at saaledes som Sagen var gaaet, maatte den betragtes

som bristet. Den ærede Rigsdagsmand skal faae endnu et lille Citat. Biskop Monrad siger: „Der er fra Rigsdagens Side budt Fredens Haand; fra deres Side, der nærmest repræsenterer Børgerne af Bondejorden, er der stillet Betingelser, som jeg ikke kan Andet end finde i høj Grad antagelige — de ere blevne forfastede med Protest —; nu vel, Spørgsmaalet er derved skudt bort fra rolige Dage, fra den rolige Overveelse, fra den Tid, hvori man kunde tage Hensyn til Alles Interesse, til urolige, lidenskabsfulde, stormfulde Dage“. Han siger derefter, at der efter hans Mening ikke kan gjøres Mere, og føjer til, at han af Ægard for den ærede Rigsdagsmand skal følge ham ogsaa denne Gang og stemme for hans Forslag, men at det, forsaavidt han kan see, ikke vil føre til Noget. Det er ligesaa urigtigt, naar den ærede Rigsdagsmand for Svendborg Amts 3die Valgkreds har sagt, at jeg skulde have udtalt, at det i og for sig vilde have været den forrige Regjering en overordentlig Glæde at kunne afløse Fæsteforholdet. (S. A. Hansen: Jeg har opskrevet det!) Det veed jeg ikke Noget af, og jeg har ikke dicteret, hvad den ærede Rigsdagsmand har skrevet. Hvad der derimod er aldeles sikkert, er, at jeg sagde, at Intet kunde have været den daværende Regjering behageligere, end om den Overenskomst, der tilsigtedes, var kommen tilveie, og at man ved Hjælp af den kunde have faaet denne Sag løst, men det sprang den ærede Rigsdagsmand over, og det var et meget væsentlig Punkt. Det vilde have været en overordentlig Tilfredsstillelse for Regjeringen at faae Sagen løst, naar den ene interesserede Part havde sluttet sig til, hvad der nærmest var kommet frem fra den anden Side i Rigsdagen; men deraf følger paa ingen Maade, at det skulde have været Regjeringen en Glæde at tage Beslutning om en Tvangslov, ligefrem imod den Part, om hvis Interesse Spørgsmaalet dog ogsaa væsentlig dreiede sig. Der var altsaa intet Andet at gjøre, end hvad der ogsaa dengang blev forudsat, nemlig successivt at see at komme til andre Skridt, som under en anden Udvikling af Forholdene kunde lede til en anden Opfattelse fra den ene interesserede Parts Side; dette blev allerede